

**II ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ФІЛОСОФСЬКІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА»**

31 січня 2009 року в Київському національному університеті внутрішніх справ за ініціативою ректора КНУВС Є.М. Моїсєєва, проректора КНУВС з наукової роботи О.М. Джужі та академіка АПрН України М.В. Костицького відбулася II Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Філософські, методологічні та психологічні проблеми права». У роботі конференції взяли участь учені з провідних наукових і навчальних закладів України, зокрема з Академії педагогічних наук України, Академії правових наук України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Івано-Франківського юридичного університету імені Короля Данила Галицького, вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ системи МВС України та ін.

Відкрив конференцію проректор КНУВС з наукової роботи О.М. Джужа, який привітав присутніх, відзначив актуальність проблематики конференції як для академічної науки, так і для діяльності правоохоронних органів, а також наголосив на тому, що свідченням активної розробки методологічних і філософсько-психологічних підстав правознавства в університеті є ефективна робота спеціалізованої вченої ради, головою якої є академік М.В. Костицький. У своєму виступі проректор О.М. Джужа зазначив, що з проблем, які обговорюються, науковцями університету підготовлена значна кількість наукової та навчально-методичної літератури, а також побажав плідної роботи всім учасникам конференції.

Із привітанням виступили Президент Асоціації психологів України академік АПН України С.Д. Максименко, Президент Всеукраїнської Асоціації філософії права і соціальної філософії професор Б.Ф. Чміль, академік АПрН України М.В. Костицький. У своєму виступі академік М.В. Костицький висловив вдячність за відгук на запрошення оргкомітету і прибуття до універси-

тету високоповажних академіків, професорів і доцентів – представників найпотужніших закладів освіти і наукових установ з багатьох регіонів України, наголосив на необхідності системного підходу до розв'язання низки актуальних проблем академічної науки та юридичної практики, правової освіти та діяльності судових і правоохоронних органів.

Робота конференції тривала з 9.00 до 18.00 на трьох панелях: «Філософські проблеми права», «Методологічні проблеми права» та «Психологічні проблеми юриспруденції», які проходили послідовно. Це дало змогу учасникам конференції ознайомитись з виступами по кожному напрямку. За регламентом був передбачений час для доповідей, співдоповідей на панелі, виступів учасників, а також для реплік та відповідей на запитання. Обговорення було динамічним, адже багато учасників хотіли висловити власну оцінку проблем, які розглядалися виступаючими.

На першій панелі «Філософські проблеми права» (керівники: професор Джужа О.М., професор Маноха О.Є., професор Гусарев С.Д., секретар – Павлишин О.В.) були розглянуті нові можливості застосування формаційного та цивілізаційного підходів до вивчення права (професор Чміль Б.Ф.), значимість світоглядно-філософських засад у контексті герменевтичної природи судочинства (професор Братасюк М.Г.), логіко-методологічні засади раціональності та правового аналізу (професор Гвоздік О.І.), засади маніпуляційного впливу на правову свідомість (професор Казміренко Л.І.), філософсько-методологічні проблеми юридичної компаративістики (професор Тихомиров О.Д.), основні ознаки істини як правової цінності (професор Бандура О.О.), особливості правового регулювання інформаційних відносин (доцент Кушакова Н.В.), філософсько-правові домінанти комунікації (професор Токарська А.С.) та ін. Проблеми розглядались в контексті різних парадигм і викликали активну дискусію серед учасників.

На другій панелі «Методологічні проблеми права» (керівники: професор Колодій А.М., професор Тихомиров О.Д., професор Братасюк М.Г., секретар – доцент Петрова Г.М.) розглядався

вплив правових позицій Конституційного Суду України на методологію законодавчого процесу (професор Бринцев В.Д.), обговорювалися методологічні проблеми кодифікації екологічного законодавства (професор Костицький В.В.), загальні заходи реформування кримінального процесу України (професор Литвак О.М.), методологічні основи криминології (професор Маноха О.Є.), типи правосвідомості (доцент Черней В.В.), формування суспільної свідомості як чинник державотворення (професор Андросюк В.Г.), деонтологія юридичної освіти (професор Гусарев С.Д.), застосування методів пізнання в теорії і практиці ОРД (професор Погорецький М.А.), правопорушення в Україні та ФРН (професор Мошак Г.Г.), окремі питання методології криминологічних досліджень (доцент Бойко А.М.), методологічні проблеми досудового слідства (доцент Романюк Б.В.) та ін.

Робота третьої панелі «Психологічні проблеми юриспруденції» (керівники: академік Синьов В.М., професор Яковенко С.І., професор Казміренко Л.І., секретар – доцент Александров Д.О.) була сконцентрована на проблемах психологічної експертизи законодавчих актів (професор Яковенко С.І.), юридичної психології та судової діяльності (професор Шепітько В.Ю.), психологічного змісту суддівської діяльності (голова апеляційного суду Чернівецької області Черновський О.К.), особистісно зорієнтованої освіти (академік Синьов В.М.), формування правової та психологічної культури студентів (професор Гіжевський В.К.), управління якістю в органах внутрішніх справ (професор Барко В.І.), судово-психологічної експертизи інтересів дитини (д. психол. н. Мороз Л.І.), впливу психологічних характеристик особи на формування вербальної інформації (професор Удалова Л.Д.), прагматизації юридичної психолінгвістики (доцент Юрчук О.Ф.), обмеженої осудності (доцент Марчак В.Я.) та ін.

Після закінчення виступів на панелях були проаналізовані й узагальнені положення та рекомендації I Всеукраїнської конференції «Філософські, методологічні та психологічні проблеми права». Зокрема, визначено, що в Україні є об'єктивна потреба переосмислення на концептуальному рівні нормотворчої роботи, проведеної парламентом, урядом, міністерствами і відомствами, для забезпечення системності цього процесу та усунення наявних протиріч у чинних законах та підзаконних актах, що можливо завдяки розробці теоретичних концепцій нормативного врегулювання реформування судочинства, адміністративно-управлінської сфери, системи правоохоронних органів, зокрема, органів внутрішніх справ.

Необхідною визнана подальша психологізація правоохоронної діяльності, психологічного забезпечення та психологічного супроводження управлінської, оперативної та слідчої діяльності. Це потребує розширення підготовки психологів у сучасних вузах системи МВС України, які, зокрема, здатні працювати в оперативно-слідчих групах. У процесі обговорення наголошено на тому, що вивчення юридичної психології має бути обов'язковим не лише при підготовці студентів-юристів, але й при підготовці психологів.

Відзначено необхідність глибокої світоглядної підготовки правознавця, яка повинна забезпечуватися, в першу чергу, вивченням філософських дисциплін (філософії, логіки, культурології, етики, філософії права тощо). Також відзначено потребу трансформування історії політико-правових вчень в історію філософії права з тим, що вона викладатиметься при підготовці бакалаврів права і створюватиме фундамент для подальшого опрацювання філософії права в магістратурі. При цьому доцільно завершувати підготовку бакалавра-юриста державним іспитом з теорії держави і права, а магістра права – державним іспитом з філософії права.

У результаті обговорення доповідей, співдоповідей та виступів учених сформульовані рекомендації II Всеукраїнської конференції «Філософські, методологічні та психологічні проблеми права». Проект рекомендацій визначає, що в Україні необхідно розвивати такі напрями наукового знання, як філософія права, юридична психологія, методологія правознавства, юридична логіка, судове право, теорія юрисдикційного процесу та ін. Важливим кроком повинен стати перехід від аналітичної юриспруденції, що базується на методах формальної логіки та позитивістської методології, до юриспруденції синтетичної, в основі якої лежать новітня логіка та юснатуралістична методологія.

Потрібно відмовитися від коментаторського підходу під час написання дисертаційних робіт, особливо докторських, з тим, щоб дисертації відкривали нові, недосліджені напрями чи проблеми у науці, розв'язували їх, пропонували практичну реалізацію теоретичних висновків. Учені-юристи та юридична наука повинні йти попереду юридичної практики, навіть законодавчої, і визначати стратегію, напрями розвитку правової та правоохоронної системи, її раціоналізації й реформування.

Необхідно орієнтувати вчених, особливо молодих науковців, на відмову від догматизму і схоластики у наукових дослідженнях з огляду на те, що наукова юридична мова набагато ширша і багатоманітніша від мови законів і нормативних

актив. Потрібно орієнтувати і скеровувати фахівців з теоретичних, історичних, матеріальних, процесуальних і прикладних юридичних наук на дослідження свого предмета з обов'язковим залученням філософських знань.

Подальший процес інтеграції – диференціації наукового знання, який передуює творенню мета-наук, вимагає наукових досліджень на стику наук, зокрема, юриспруденції, з одного боку, та філософії, психології, соціології, політології, культурології, педагогіки - з іншого. Наступним етапом цього процесу є творення нових інтегративних галузей знання - юридичної педагогіки, судового права, теорії юрисдикційного процесу та теорії доказів в юрисдикційному процесі.

До початку роботи конференції видано збірку тез доповідей. (Бібліографічний опис: Філософські, методологічні та психологічні проблеми права: Матеріали II Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 31 січня 2009 р.) / Ред. кол.: Є.М. Моїсєєв, О.М. Джужа, М.В. Костицький та ін. – К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 284 с.). Збірка є науковим виданням і висвітлює широкий спектр проблем, які розглядалися учасниками конференції.

Робота конференції була забезпечена робочою групою з підготовки та проведення конференції, членами організаційного комітету, працівниками відділу організації наукової роботи КНУВС, кафедри юридичної психології, а також кафедри філософії права та юридичної логіки.

С. И. Максимов, Д. Ю. Кобринский

МЕЖДУНАРОДНЫЙ СЕМИНАР ПО ФИЛОСОФИИ ПРАВА В КИЕВЕ

Научный отчет о проведенном международном методологическом семинаре «Философия права как академическая дисциплина» (Киев, 26-29 сентября 2008 года).

S. I. Maksymov, D. Y. Kobrinskiy

INTERNATIONAL SEMINAR ON PHILOSOPHY OF LAW IN KYIV

A scientific report on the International Methodological Seminar «Philosophy of Law as an Academic Discipline» (Kyiv, September 26-29, 2008).